T088 TKL 6 (12) Luận Niết Bàn

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1527

LUAÄN NIEÁT BAØN Taùc giaû: Boà-taùt Baø Taåu Baøn Ñaäu. Haùn dòch: Ñôøi Nguyeân Nguïy, Sa-moân Ñaït Ma Boà Ñeà.

Ñaûnh leã baäc Chaùnh giaùc thanh tònh, Truù trì phaùp cam loà vi dieäu, Cuõng leã laïy kho taøng quyù baùu, Töï taùnh thanh tònh khoâng nghó baøn, Caùc phaùp moân cöùu ñoä theá gian, Thaúng thaén höôùng veà ñaïo chaân thaät, Vaø caùc baäc nhö hoïc maø hoïc, Chöùng ñöôïc thaät nghóa ñuùng nhö phaùp, Thöông xoùt chuùng sinh maõi meâ môø, Ñem Ñaïi Bi truyeàn khaép theá gian. 1. Töø "Nhö vaäy" cho ñeán "Maùu tuoân chaûy loang loå treân ñaát", goïi laø Phaàn trôû laïi thò hieän thaàn thoâng khoâng theå nghó baøn. 2. Hai phaåm Thuaàn-ñaø than khoùc, goïi laø Phaàn thaønh töïu chuûng taùnh döùt töø chaáp tröôùc. 3. Töø " Ba laàn baûo cho bieát" ñeán heát phaåm Ñaïi chuùng thöa hoûi, goïi laø Phaàn neâu roõ nghóa thaät cuûa chaùnh phaùp. 4. "Naêm haïnh, möôøi coâng ñöùc", goïi laø Phaàn phöông tieän tu thaønh. 5. Phaåm Sö töû hoáng, goïi laø Phaàn xa lìa moïi söï phoùng daät ñaït chöùng nhaäp.

SOÁ 1527 - LUAÄN NIEÁT BAØN 174

6. Phaåm Ca-dieáp, goïi laø Phaàn Töø quang kheùo leùo truù trì. 7. Phaåm Kieàu-traàn-nhö, goïi laø Phaàn hieån baøy töôùng. Theá naøo laø ñöôïc soáng laâu daøi vôùi thaân kim cang baát hoaïi? Boà-taùt Ca-dieáp vì muoán cho chuùng sinh ñeàu cuøng ñöôïc nghe cho neân hoûi. Ñaïi yù caâu ñaùp: Vì Ta tu taäp ba nghieäp neân ñöôïc soáng laâu. Theá naøo laø thaân kim cang baát hoaïi? Hoûi: Taát caû chuùng sinh ñeàu laø thaân tan hoaïi thì laøm sao coù theå baát hoaïi? Ñaùp: Nhö choã tu haønh ôû tröôùc cho neân ñaït ñöôïc baát hoaïi. Hoûi: Theá naøo laø dieäu löïc kieân coá? Ñaùp: Vì taâm khoâng coù phaân bieät cho neân ñöôïc kieân coá. Vì khoâng ñeán khoâng ñi cho neân soáng laâu. Vì khoâng theå neâu baøy cho neân baát hoaïi. Vì khoâng löu ñoäng cho neân kieân coá. Hoûi: Theá naøo laø ñöôïc soáng laâu? Ñaùp: Vì thaân kim cang baát hoaïi cho neân ñöôïc soáng laâu. Hoûi: Theá naøo laø baát hoaïi? Ñaùp: Vì coù ñöôïc dieäu löïc kieân coá cho neân baát hoaïi. Boà-taùt Ca-dieáp vì chuùng sinh cho neân khoâng phaûi chæ hoûi moät laàn maø coù theå hieåu roõ. Vì giaûi ñaùp veà phaùp töôùng khoâng cuøng taän cho neân hoûi: Nguyeän Phaät môû baøy choã saâu xa bí maät roäng ra ñeå moïi chuùng sinh ñeàu hieåu. Hoûi: Theá naøo laø bí maät vi dieäu? Ñaùp: Ngoaøi thaân coù Phaät cuõng khoâng bí maät. Trong thaân coù Phaät cuõng khoâng phaûi laø bí maät. Khoâng phaûi coù, khoâng phaûi khoâng, cuõng khoâng phaûi laø bí maät. Vì chuùng sinh laø Phaät, cho neân bí maät saâu xa. Hoûi: Taïi sao noùi chuùng sinh laø Phaät? Ñaùp: Chuùng sinh khoâng phaûi laø coù, khoâng phaûi laø khoâng, khoâng phaûi laø khoâng coù, khoâng phaûi laø khoâng khoâng, cho neân chuùng sinh laø Phaät. Hoûi: Theá naøo laø ñöôïc roäng lôùn? Ñaùp: Vì laøm choã nöông döïa cho chuùng sinh. Hoûi: Vì sao maø goïi laø roäng

lôùn? Ñaùp: Laø khoâng coù töôùng thöùc cho neân khoâng gì khoâng coù phaûi laø Phaät. Khoâng coù haïnh naøo laø khoâng trong saïch, khoâng coâng ñöùc naøo laø khoâng vieân maõn, cho neân noùi laø laøm choã nöông töïa cho chuùng sinh. Nhaän thaáy Ñöùc Thích-ca laøm nôi nöông töïa, khoâng goïi laø nöông töïa, töùc laø giaûi nghóa theo Tieåu thöøa. Vì taâm Töø cho neân khuyeân baûo

chuùng sinh nöông töïa. Thaät söï khoâng phaûi laø A-la-haùn. Bình ñaúng vôùi A-la-haùn laø xöa baûo töø cung vua sinh ra ñöôïc A-la-haùn. Nay laïi noùi Vöông cung khoâng phaûi laø sinh, Song laâm khoâng phaûi laø dieät, thì theá naøo khoâng phaûi laø La- haùn, nhö cuøng La-haùn bình ñaúng. Boà-taùt Ca-dieáp chöa nhôø Phaät chæ daïy, khoâng hoûi veà boán nôi nöông töïa, chæ hoûi Nhö Lai: Neáu Vöông cung khoâng phaûi laø sinh, Song laâm khoâng phaûi laø dieät maø töï nhieân ñöôïc giôùi, khoâng do boán quaû, thaät söï khoâng phaûi laø A-la-haùn, laøm sao Ñöùc Nhö Lai laïi gioáng vôùi A-la-haùn? Giaûi thích: Neáu Nhö Lai thaät laø A-la-haùn, thì boán nôi nöông töïa coù theå ñoàng vôùi A-la-haùn. Nhöng thaät ra Ñöùc Phaät khoâng phaûi laø A-la-haùn, cho neân ñaâu coù theå noùi nhö cuøng vôùi A-la-haùn nhö nhau. Thaân Thích-ca coù hai danh hieäu: 1. Danh hieäu laø ÖÙng Lai. 2. Danh hieäu laø Boà-taùt thöïc haønh. Noùi ÖÙng laø töø theá giôùi Lieân Hoa Taïng, laø Phaät Ñaïi Trang Nghieâm, laøm Thaùi töû, öùng hieän sinh ôû cung vua vaø nhaäp dieät taïi Song laâm. Ñaây laø phaùp dieäu duïng cuûa Boà-taùt. Phaät chaân thaät thöù nhaát laø: Phaät khoâng töø ñaâu ñeán thì laøm gì laïi gioáng vôùi A-la-haùn. Phaät coù hai danh hieäu: 1. Chaân Phaät hoùa gioáng vôùi A-la-haùn cuûa Thanh vaên. Nhöng Phaät thaät söï khoâng phaûi laø Thanh vaên thì laøm sao laïi gioáng vôùi boán Thanh vaên. Giaûi thích nhö tröôùc ñaây laø thaät coù A-la-haùn, thì coù theå noùi Ta cuøng vôùi A-la-haùn nhö nhau. Nhöng tröôùc khoâng heà coù La-haùn maø noùi laø La-haùn, ñoù laø thaân Ta töï taïo ra thì laøm sao laïi gioáng vôùi La-haùn ñöôïc? Laïi giaûi thích: Thaân Thích-ca goïi laø A-la-haùn, thuoäc taùnh ñòa Boà- taùt thì laøm sao gioáng vôùi La-haùn? 2. Boà-taùt thöïc haønh: ÖÙng Lai cuõng coù theå hoùa laøm Phaät. Thích-ca thaät laø A-la-haùn, neân coù theå noùi laø nhö nhau. Thích-ca khoâng töøng laø A- la-haùn, thì laøm sao nhö nhau? Theá neân chæ coù chaùnh taùnh Boà-taùt ñòa môùi laø A-la-haùn. A-la-haùn-Boà-taùt naøy thaät söï khoâng phaûi laø Phaät, thì laøm sao La-haùn laïi gioáng vôùi Phaät? Thích-ca thaät söï laø A-la-haùn thì coù theå noùi laø nhö nhau, nhöng Thích-ca khoâng töøng laø La-haùn thì laøm sao laïi nhö nhau? Theá neân, chaùnh Boà-taùt thöïc haønh môùi laø A-la-haùn. Vì theá cho neân öùng sinh ôû cung vua vaø thò tòch taïi Song laâm, ñeàu laø dieäu duïng maø Boà-taùt öùng hieän taïo thaønh. Vì töø tröôùc thaät söï khoâng coù A-la-haùn maø laø do hoùa hieän cho neân chuùng sinh chöùng ñaéc A-la-haùn, Ta

taïo ra A-la-haùn. Hoùa thaân cuûa Boà-taùt ôû theá giôùi Lieân Hoa Taïng vôùi Ta khoâng khaùc. Theá neân, thaät söï khoâng phaûi laø A-la-haùn, nhö gioáng vôùi A-la-haùn. Neáu Ta thaät söï laø A-la-haùn, thì Boà-taùt coù theå nhö nhau vôùi Ta,

roài chaáp Ta laø A-la-haùn, ñaây khoâng phaûi laø phaùp töôùng hoùa thoâng cuûa Boà-taùt, ñeàu laø do söï hieåu bieát khoâng thaät veà boán nôi nöông töïa. Ñòa Hoan hyû laø nôi nöông töïa ban ñaàu, saùu ñòa laø nôi nöông töïa thöù hai, taùm ñòa laø nôi nöông töïa thöù ba, ñòa Phaùp vaân laø nôi nöông töïa thöù tö. Hoùa Thanh vaên, Thanh vaên laø giaû laäp, ñoaïn dieät, khoâng töøng laø A-la-haùn thì laøm sao ta gioáng vôùi A-la-haùn? Boà-taùt goïi laø phaùp Phaät, cuõng goïi laø Phaät duyeân. Hoûi: Theá naøo laø phaùp Phaät? Ñaùp: Vì töø trong phaùp sinh ra vaø thöïc haønh phaùp, vì ñöôïc troâng thaáy cho neân goïi laø phaùp Phaät. Hoûi: Theá naøo laø Phaät duyeân? Ñaùp: Vì coù duyeân troâng thaáy cho neân goïi laø Phaät duyeân. Hoûi: Theo yù cuûa Boà-taùt Ca-dieáp, neáu töï hieåu thì khoâng caàn phaûi hoûi nhö theá. Neáu khoâng töøng nghe, khoâng töøng thaáy thì laøm sao laïi hoûi nhö theá? Ñaùp: Boà-taùt Ca-dieáp laø möôøi hai ñoàng töû, ñaõ ñöôïc Ñöùc Nhö Lai duøng oai thaàn, dieäu löïc ñeå gia hoä, giaùo hoùa cho neân coù theå hoûi. Boà-taùt Ca-dieáp ñaõ hoûi, chính laø Nieát-baøn, laïi khoâng khaùc vôùi ngoaïi ñaïo. Hoûi: Laøm theá naøo bieát ñöôïc Thieân ma gaây trôû ngaïi cho nhieàu ngöôøi? Ñaùp: Ñeå giaûi ñaùp caâu hoûi naøy, Boà-taùt Ca-dieáp chính thöùc hoûi thaân Nhö Lai, khoâng hoûi veà vieäc seõ xaûy ra trong vò lai thì vì leõ gì maø bieát ñöôïc? Do thaân chuùng sinh voán töï khoâng tin töôûng, laøm sao coù ma töø beân ngoaøi ñeán ñeå gaây trôû ngaïi? Nay Ñöùc Nhö Lai vöøa thaønh Phaät nôi coäi caây Boà-ñeà vaø chaùnh phaùp saép höng thònh, ñaùm Ma vöông run sôï maát heát ñoà chuùng cho neân gaây trôû ngaïi. Theá naøo laø caùc taâm ñieàu ngöï, hoan hyû noùi chaân ñeá? Hoûi: Ñieàu ngöï laø gì? Ñaùp: Vì phaøm phu chuùng sinh khoâng bieát gì caû, nghe noùi Ñaïi thöøa thì bieát Ñaïi thöøa, nghe noùi Tieåu thöøa thì bieát Tieåu thöøa, nghe noùi khoå laø khoå, nghe noùi ñeán an vui cho laø vui. Hoûi: Ñieàu ngöï laø gì? Ñaùp: Khoâng phaûi khoå noùi laø khoå, khoâng phaûi vui noùi laø vui, khoâng

phaûi thöôøng noùi laø thöôøng. Ngaøy xöa noùi Tieåu thöøa, nay noùi Ñaïi thöøa, cuõng khoâng goïi laø taâm hoan hyû khi noùi chaân ñeá, khoâng goïi laø ñieàu ngöï. Nay noùi voâ thöôøng khoâng phaûi laø voâ thöôøng, khoå vui khoâng phaûi laø khoå vui, khoâng ñeán-khoâng ñi, ñoù laø noùi chaân ñeá. Chaùnh thieän thaønh töïu ñaày ñuû ñeå dieãn noùi boán thöù ñieân ñaûo. Chaùnh thieän thaønh töïu ñaày ñuû laø Boà-taùt thöïc haønh boán taâm voâ löôïng vaø möôøi Ba-la-maät, khoâng phaùp naøo laø khoâng bình ñaúng. Ñoù goïi laø ñieàu thieän ñuùng ñaén trong töôùng. Vieäc laøm cuûa Boà-taùt laø laøm ñieàu chaùnh thieän. Thanh vaên vì phaân bieät coù kia-ñaây, cho neân khoâng ñöôïc goïi laø chaùnh thieän. Boà-taùt khoâng coøn phaân bieät ngöôøi kia-ngöôøi naøy, cho neân goïi laø chaùnh thieän. Chaùnh thieän thöù hai laø xöa kia giaùo huaán khoâng chính thöùc, Thanh vaên khoâng thaønh töïu ñaày ñuû, coøn ngaøy nay dieäu lyù cuûa Nieát-baøn laø chaân chaùnh. Khoâng ñeán-khoâng ñi-khoâng sinh-khoâng dieät, goïi laø chaùnh thieän thaønh töïu ñaày ñuû. Thöù hai laø töø ñòa Hoan hyû môû leân ñeán ñòa Phaùp vaân, goïi laø thaønh töïu ñaày ñuû. Dieãn noùi boán thöù ñieân ñaûo, laø ngöôøi Thanh vaên noùi: “Ta laø thöôøng- laïc-ngaõ-tònh”. Phaät noùi: “Khoå-khoâng-voâ thöôøng laø ñieân ñaûo”. Caùi

khoå- khoâng-voâ thöôøng cuûa Thanh vaên vaø thöôøng-laïc-ngaõ-tònh cuûa Phaät cuõng laø ñieân ñaûo. Thöôøng-laïc-ngaõ- tònh cuûa Phaät vaø khoå-khoâng-voâ thöôøng cuûa chuùng sinh cuõng laø ñieân ñaûo. Nhö vaäy Nhö Lai noùi boán thöù ñieân ñaûo laø gì? Laø Phaät giaûng noùi cho Thanh vaên. Noùi ñuùng ñaén boán thöù ñieân ñaûo laø khoâng ñieân ñaûo, laïi khoâng coù phaùp ngoaïi ñaïo naøo laø ñieân ñaûo hay khoâng ñieân ñaûo, ñoù goïi laø taâm hoan hyû khi giaûng noùi chaân ñeá. Kinh noùi: “Giaûng noùi phaùp khoâng coù cuõng khoâng phaûi khoâng coù, ñoù laø chaân ñeá”. Hoûi: Theá naøo laø caùc Boà-taùt coù theå troâng thaáy taùnh khoù troâng thaáy? Ñaùp: Boà-taùt Ca-dieáp hoûi coù hai yù: 1. Muoán khieán cho taát caû chuùng sinh ñeàu nhaän bieát mình coù Phaät taùnh. 2. Khoâng muoán khieán cho nhaän thaáy Phaät taùnh. Hoûi: Vì sao khoâng muoán khieán chuùng sinh bieát vaø thaáy? Ñaùp: Vì muoán cho chuùng sinh coù theå hieåu saâu Phaät taùnh cuûa Nhö Lai.

SOÁ 1527 - LUAÄN NIEÁT BAØN 178

Hoûi: Vì leõ gì Phaät taùnh goïi laø saâu xa? Ñaùp: Vì Phaät taùnh khoâng phaûi laø caùi coù theå laøm, coù theå taïo neân, coù theå tu taäp, coù theå chöùng ñaéc cho neân goïi laø saâu. Thanh vaên vì nhoû heïp khoâng tôùi choã roát cuøng, cho neân khoâng theå nhaän thaáy. Boà-taùt thöïc haønh Töø bi, cöùu giuùp roäng khaép, khoâng mong caàu troâng thaáy Phaät taùnh, maø chæ vì chuùng sinh. Chuùng sinh vì bò raøng buoäc, cho neân goïi laø khoù troâng thaáy. Caùch giaûi thích thöù hai: Phaät taùnh khoâng phaûi laø phaùp coù theå troâng thaáy, khoâng phaûi laø chuû theå vaø ñoái töôïng cuûa thaáy-bieát-tu, cho neân goïi laø taùnh khoù coù theå troâng thaáy. Hoûi: Theá naøo laø hieåu nghóa cuûa ñuû chöõ (Maõn töï) vaø nöûa chöõ (Baùn töï)? Ñaùp: Nöûa chöõ laø giaùo lyù daïy tu taäp daàn daàn. Ñuû chöõ laø Nieát-baøn, vì giaùo hoùa ñaày ñuû cho neân goïi laø ñuû chöõ. Bao goàm heát coâng ñöùc nôi quaû cuûa Phaät giaùo hoùa, goïi laø ñuû chöõ. Vì giaùo phaùp cuûa Thanh vaên-Duyeân giaùc khoâng ñaày ñuû, cho neân goïi laø nöûa chöõ. Nieát-baøn goïi laø Ñoán giaùo cuõng goïi laø Tieäm giaùo. Nay luaän veà hai ñeá cuûa Nieát-baøn laø ñuû trong töông ñoái. Caên cöù theo thöïc haønh thì coù ñuû vaø khoâng ñuû, cho neân goïi laø Tieäm giaùo. Nhöng caên cöù theo lyù thì khoâng coù vieân maõn hay khoâng vieân maõn, vì vaäy Nieát- baøn goïi laø Tieäm giaùo, so saùnh vôùi nöûa chöõ. Nieát-baøn goïi laø Ñoán giaùo. Laïi nöõa thöù hai, noùi ñuû-nöûa laø do voïng töôûng cuûa chuùng sinh. Veà lyù thì khoâng phaûi laø ñuû hay khoâng ñuû, vì vaäy noùi Nieát-baøn laø Tieäm giaùo. Theá naøo laø caùc Boà-taùt coù theå nhaän thaáy taùnh khoù thaáy? Hoaëc laø chæ thaáy phaùp? Laïi noùi: Hieåu theá naøo veà nghóa ñuû chöõ vaø nöûa chöõ? Nay laïi khoâng coù nhaän thaáy vaø khoâng nhaän thaáy. Hoûi: Theá naøo laø cuøng vôùi haïnh cuûa Thaùnh? Ñaùp: Nhö chim Sa-la-sa, Nhö Lai khi coøn ôû cung vua, laáy vôï coù con. Hoaëc khi xuaát gia thì gioáng vôùi Thanh vaên. Ví nhö chim Sa-la-sa cuøng chung moät ñaøn thì khoâng theå phaân bieät ñöôïc. Baäc Thaùnh laø Nhö Lai cuøng vôùi taát caû chuùng sinh ñoàng tu-ñoàng haønh, cho neân noùi theá naøo laø cuøng tu haønh vôùi baäc Thaùnh, nhö chim Sa-la-sa. Caùch giaûi thích thöù hai: Saéc laø Thaùnh nhaân. Saéc-taâm cuûa Thanh vaên laø Thaùnh nhaân.

Thaùnh nhaân cuûa Boà-taùt khoâng phaûi laø taâm-saéc. Vì ngöôøi naøo noùi coù taâm saéc, ngöôøi ñoù khoâng phaûi laø Thaùnh nhaân. Hình saéc cuûa Thaùnh nhaân nôi Thanh vaên laø chung. Thaùnh nhaân cuûa Boà-taùt

khoâng coù söï nhaän thöùc cuûa taâm veà maøu saéc xanh-vaøng-ñoû-traéng. Veà lyù thì cuøng coù taâm thöùc phaøm phu. Tuy nhieân, Thaùnh nhaân khoâng coù taâm thöùc, cho neân noùi laø Thaùnh nhaân. Noùi chim Sa-la-sa laø teân goïi chung. Ví nhö Ñöùc Nhö Lai cuøng chung vôùi taát caû chuùng sinh, khoâng theå phaân bieät. Ca-laân-ñeà laø duï cho Nieát-baøn khaùc vôùi taát caû chuùng sinh, laø trôû laïi vôùi yù nghóa cuûa Thanh vaên. Boà-taùt nhaän bieát: Nhö Lai vaø taát caû chuùng sinh ñeàu khoâng khaùc bieät, cho neân goïi laø chung. Giaûi thích coù töôùng taùch rôøi. Khi Nhö Lai chöa ra ñôøi thì coù phaøm- Thaùnh taùch rôøi nhau. Sau khi Nhö Lai xuaát theá, thì taát caû chuùng sinh khoâng taùch rôøi nhau, ñoù laø theo yù nghóa cuûa Thanh vaên. Boà-taùt khoâng taùch rôøi nhau. Ñöùc Nhö Lai khoâng ra ñôøi, vaãn khoâng taùch rôøi nhau. Khi Nhö Lai ra ñôøi cuõng khoâng taùch rôøi nhau. Kieán giaûi veà Theá ñeá thì khoâng coù khoå-khoâng-voâ thöôøng. Ñeä nhaát nghóa ñeá thì khoâng coù thöôøng-laïc-ngaõ-tònh. Coù ngöôøi noùi: Khoâng coù Theá ñeá maø coù thöôøng-laïc-ngaõ-tònh laø kieán giaûi veà nghóa lyù noâng caïn. Coù ngöôøi noùi: Coù Theá ñeá naøy, maø khoâng coù Ñeä nhaát nghóa ñeá naøy; cuõng coù cuõng khoâng coù Theá ñeá naøy; khoâng phaûi coù-khoâng phaûi khoâng coù Ñeä nhaát nghóa ñeá naøy. Khoâng phaûi coù-khoâng phaûi khoâng, laïi khoâng coù phaùp cuûa ngoaïi ñaïo cho neân goïi laø haønh cuøng chung vôùi Thaùnh. Ca-laân-ñeà, maët trôøi, maët traêng, sao Thaùi baïch, sao Tinh, sao Tueá. Hoûi: Theá naøo goïi laø maët trôøi-maët traêng? Ñaùp: Maët trôøi-maët traêng ôû ñaây laø duï cho phaøm phu troâng thaáy maët trôøi-maët traêng coù moïc-laën, nhöng Thaùnh nhaân thì khoâng töøng thaáy coù moïc-laën. Thöù hai laø ngöôøi Thanh vaên troâng thaáy coù Phaät giaùng sinh ôû cung vua vaø nhaäp dieät taïi Sa la song thoï (Song laâm). Boà-taùt khoâng töøng troâng thaáy Nhö Lai giaùng sinh ôû cung vua vaø nhaäp Nieát-baøn ôû Song laâm. Thöù ba vì maët trôøi-maët traêng laën, neân sao Tinh-Tueá-Thaùi baïch moïc, ngöôøi ñôøi cho laø ñieàu laï. Ñöùc Nhö Lai nhaäp Nieát-baøn, Thanh vaên- Duyeân giaùc xuaát hieän. Vì phaùp cuûa Thanh vaên khaùc vôùi phaùp cuûa Nhö Lai, cho neân noùi laø sao moïc. Chuùng sinh voïng thaáy coù maët trôøi-maët traêng-sao Tinh-sao Tueá coù moïc-laën, nhöng thaät ra khoâng coù söï moïc vaø laën, chuùng sinh nhaän thaáy Nhö Lai coù sinh dieät, nhöng Nhö Lai thaät söï khoâng sinh-khoâng dieät. Hoûi: Taïi sao chöa phaùt taâm maø goïi laø Boà-taùt? Ñaùp: Thanh vaên coù phaùt taâm vaø khoâng phaùt taâm. Duyeân giaùc cuõng

coù phaùt taâm vaø khoâng phaùt taâm. Boà-taùt cuõng coù phaùt taâm vaø khoâng phaùt taâm. Ñaây laø ba haïng Boà-taùt goïi laø phaùt taâm. Hoûi: Theá naøo laø phaùt taâm? Ñaùp: Quaû vò khaùc coù theå ñaït ñöôïc goïi laø phaùt taâm. Ñöùc Nhö Lai

ngay töø ban ñaàu môùi giaùo hoùa chuùng sinh coù phaùt taâm vaø khoâng phaùt taâm. Nhö xöa kia Phaät daïy coù phaùt taâm vaø khoâng phaùt taâm. Hoûi: Vì sao khoâng goïi laø phaùt taâm? Ñaùp: Vì nhaän thaáy coù söï sai bieät nôi Ñöùc Phaät khaùc coù theå chöùng ngoä, coù theå mong caàu, cho neân khoâng goïi laø phaùt taâm. Hoûi: Sao goïi laø phaùt? Ñaùp: Nay noùi veà lyù. Nieát-baøn voâ töôùng do huaân taäp, cho neân khieán taát caû ñeàu phaùt taâm, goïi laø phaùt. Khoâng coù Thanh vaên-Duyeân giaùc vaø Boà-taùt coù phaùt taâm hay khoâng phaùt taâm. Noùi chöa phaùt taâm maø goïi laø Boà-taùt, vì Nieát-baøn bình ñaúng soi saùng heát thaûy. Taát caû nhöõng ai chöa phaùt taâm, ñeàu ñöôïc goïi laø Boà-taùt. Hoûi: Vì sao Boà-taùt Ca-dieáp laïi hoûi chöa phaùt taâm maø goïi laø Boà- taùt? Ñaùp: Ngöôøi phaùt taâm, ñöôïc troâng thaáy maët trôøi, maët traêng; keû khoâng phaùt taâm, khoâng nhìn thaáy maët trôøi, maët traêng. Phaùt taâm thöù hai laø thaáy thöôøng truï, ai khoâng phaùt taâm thì khoâng thaáy. Tröôùc kia Ñöùc Nhö Lai ra ñôøi coù phaùt taâm vaø khoâng phaùt taâm. Ngöôøi naøo coù phaùt taâm thì troâng thaáy Nhö Lai, ai khoâng phaùt taâm thì khoâng thaáy. Nay vì Nieát-baøn bình ñaúng soi saùng, cho neân phaùt taâm cuõng laø phaùt maø cuõng laø khoâng phaùt. Hoûi: Theá naøo laø ñöôïc phaùp khoâng sôï haõi ñoái vôùi ñaïi chuùng? Ñaùp: Boà-taùt xuaát hieän ôû theá gian laø vì taâm Töø Bi bình ñaúng, vì khoâng laøm hö hoaïi töôùng chuùng sinh, cho neân noùi laø khoâng sôï gì heát. Boà-taùt khoâng sôï, chuùng sinh cuõng khoâng sôï. Hoûi: Theá naøo laø chuùng sinh khoâng sôï haõi? Ñaùp: Vì Boà-taùt xuaát hieän nôi theá gian, khoâng gaây hö hoaïi töôùng chuùng sinh, cho neân chuùng sinh cuõng khoâng sôï haõi. Nhö Lai ra ñôøi vì boán taâm voâ löôïng laø: Töø-Bi-Hyû-Xaû bình ñaúng khoâng khaùc nhau, cho neân khoâng coù thieân ma, ngoaïi ñaïo, cho ñeán Nhaát-xieån-ñeà. Nhö töôûng nghó veà moät ñöùa con duy nhaát khoâng sôï haõi gì. Hoûi: Vì sao chuùng sinh khoâng sôï haõi?

SOÁ 1527 - LUAÄN NIEÁT BAØN 181

Ñaùp: Vì taát caû chuùng sinh xem Nhö Lai nhö cha meï, cho neân khoâng sôï haõi. Hoûi: Sao goïi laø xieån ñeà? Ñaùp: Laø khoâng bieát Phaät, khoâng bieát ñaïo trong-ngoaøi, goïi laø Nhaát- xieån-ñeà. Hoûi: Nhaát-xieån-ñeà khoâng nhaän bieát trong-ngoaøi, coù khaùc gì vôùi Boà-taùt? Ñaùp: Boà-taùt vì khoâng nhaän bieát trong-ngoaøi cho neân khoâng gieát haïi chuùng sinh, coøn Nhaát-xieån-ñeà vì khoâng nhaän bieát cho neân laøm ñieàu saùt sinh. Cuõng nhö vaøng Dieâm-phuø khoâng theå noùi laø coù tyø veát. Phaûi hieåu ñaây laø nghóa chuùng hoøa hôïp. Vaøng Dieâm-phuø-ñaøn coù boán loaïi: Xanh-vaøng-ñoû-vaøng roøng. Maøu xanh duï cho ngoaïi ñaïo, maøu vaøng thí duï cho chuùng Thanh vaên-Duyeân giaùc, maøu ñoû duï cho saùu Ba-la-maät cuûa Boà-taùt. Maøu vaøng roøng duï cho Nhö Lai. Vaøng Dieâm-phuø cuõng coù boán loaïi maøu saéc laø: Xanh-vaøng-ñoû- traéng. Thöù hai, nhöõng vaät ñeïp trong theá gian duø raát ñoan nghieâm, nhöng vaãn coøn choã khieám khuyeát. Vaøng Dieâm-phuø khoâng nhö caùc vaät aáy, vì khoâng theå noùi veà tyø veát cuûa noù, duï cho Nhö Lai chöùng ñaéc Nieát-baøn, cuõng coù ñuû caùc thöù ngoaïi ñaïo, Thanh vaên, saùu Ba-la-maät cuûa Boà-taùt. Cuõng nhö vaøng Dieâm-phuø-ñaøn, khoâng theå noùi veà tyø veát cuûa noù. Vaøng Töû ma coù ñuû

maøu saéc, duï cho Nieát-baøn coù ñuû Thieân ma, ngoaïi ñaïo, Thanh vaên, Duyeân giaùc, Boà-taùt vôùi saùu Ba-la-maät. Taïi sao theá? Vì ngoaøi Nieát-baøn naøy, laïi khoâng coøn coù phaùp naøo khaùc. Vaøng Töû ma coù ñaày ñuû taát caû. Caùc maøu saéc khoâng theå noùi. Vì coù Thanh vaên, Duyeân giaùc, saùu Ba- la-maät vaø caùc ngoaïi ñaïo cho neân khoâng theå noùi. Lyù cuûa Nieát-baøn, khoâng phaûi laø phaùp xanh-vaøng-ñoû-traéng, maø cuõng xanh-vaøng-ñoû-traéng. Noùi khoâng theå noùi, laø neáu coù caùc maøu xanh-vaøng-ñoû-traéng ñeå coù theå noùi veà tyø veát cuûa chuùng, nhöng vì caùc maøu xanh-vaøng-ñoû-traéng naøy khoâng heà coù, cho neân khoâng theå noùi. Theá naøo laø soáng trong cuoäc ñôøi oâ tröôïc maø khoâng bò caáu nhieãm nhö hoa sen? Ñôøi oâ tröôïc laø ñaày daãy naêm thöù oâ tröôïc. Ñoù laø oâ tröôïc, cuûa kieáp oâ tröôïc cuûa phieàn naõo. Ñöùc Thích-ca ñaõ xuaát hieän trong coõi ñôøi naêm tröôïc. Sinh ôû cung vua, coù vôï con. Taát caû taøi saûn vaät duïng, vaøng baïc chaâu baùu ñeàu goïi laø oâ tröôïc, nhöng Nhö Lai khoâng bò caáu nhieãm, cho neân goïi laø ôû trong ñôøi oâ tröôïc maø khoâng bò caáu nhieãm nhö hoa sen.

SOÁ 1527 - LUAÄN NIEÁT BAØN 182

Phaùp cuûa thöøa thöù hai-thöù ba, goïi laø vaån ñuïc. Nay bôûi vì Nieát-baøn aáy khoâng bò caáu nhieãm bôûi ba Thöøa, cho neân goïi laø khoâng caáu ueá. Theá naøo laø ôû trong phieàn naõo maø phieàn naõo khoâng theå laøm caáu nhieãm? Nhö y só trò lieäu moïi chöùng beänh, nhöng khoâng bò beänh laây nhieãm. Döïa vaøo Nhö Lai, Boà-taùt Ca-dieáp yù hoûi veà chín möôi taùm söû phieàn naõo trong ba coõi. Ñöùc Nhö Lai xuaát hieän ôû theá gian, nhöng khoâng bò caáu nhieãm. Taát caû chuùng sinh bò caáu nhieãm do chín möôi taùm söû phieàn naõo trong ba coõi. Thöù hai, Thanh vaên-Duyeân giaùc vaø saùu Ba-la-maät, vì coøn chaáp coù phieàn naõo coù theå ñoaïn tröø vaø quaû vò Phaät coù theå chöùng ñaéc, cho neân coøn bò phieàm naõo laøm caáu nhieãm. Boà-taùt möôøi ñòa, tu haønh ñaïi trí tueä thoâng ñaït cho neân khoâng bò phieàn naõo laøm caáu ueá. Ñaïi Boà-taùt thöù tö vì coøn mong caàu nôi quaû vò, cho neân cuõng bò phieàn naõo laøm nhieãm oâ. Nieát-baøn hoâm nay khoâng phaûi laø Nieát-baøn do nhaân quaû maø coù ñöôïc, cho neân khoâng bò nhieãm oâ. Giaùo phaùp thöù naêm cuûa boán ñeá cho ñeán Phaùp hoa, Baùt nhaõ Ba-la-maät, cuõng bò oâ nhieãm do phieàn naõo. Nay vôùi lyù Nieát-baøn naøy, khoâng coù löu ñoäng, khoâng coù ñöôïc-maát, khoâng coù khôûi-dieät, cho neân khoâng bò nhieãm oâ, nhö löông y chöõa trò moïi chöùng beänh, nhöng khoâng bò nhieãm beänh. Ñöùc Nhö Lai ra ñôøi, baét ñaàu töø ba phaùp quy y, naêm giôùi, cho ñeán giôùi Boà-taùt, trong thôøi gian haønh hoùa ngaén nguûi ñoù, duøng Tieäm giaùo chöõa trò moïi caên beänh cho chuùng sinh, khi bieát phieàn naõo thì khoâng bò laøm cho nhieãm beänh. Chuùng sinh khoâng bieát phieàn naõo, cho neân luoân bò chuùng laøm cho nhieãm beänh. Giaùo phaùp theo trình töï thöù hai, cuõng goïi laø trò beänh cuûa chuùng sinh. Thöù ba goïi laø giaùo phaùp duøng löïc thaàn thoâng bieán hoùa cuûa thaân, taát caû ñeàu ñöôïc haøng phuïc, cuõng goïi laø trò beänh cuûa chuùng sinh. Thöù tö, luùc naøy noùi veà Nieát-baøn laø nhaèm chöõa moïi trôû ngaïi cuûa “Bieät giaùo” neâu tröôùc, cuõng goïi laø trò lieäu moïi chöùng beänh. Theá naøo goïi laø trôû ngaïi? Taát caû chuùng sinh chöa phaùt taâm, goïi laø trôû ngaïi. Troâng thaáy

thaân Phaät cao moät tröôïng saùu khieán cho phaùt taâm, laïi hieåu chaúng phaûi laø moät tröôïng saùu khieán cho phaùt taâm. Nhöng Nieát- baøn bình ñaúng soi saùng khieán cho phaùt taâm, vì vaäy goïi laø trò lieäu moïi chöùng beänh. Trong bieån caû sinh töû? Theá naøo laø laøm Thuyeàn sö? Ba coõi goïi laø sinh töû, Ñöùc Nhö Lai ra ñôøi cuõng goïi laø sinh töû. Vì sao goïi laø sinh töû? Phaùp cuûa Nhö Lai coù naêng löïc cöùu ñoä chuùng

sinh, vì khieán cho khoâng coøn sinh töû vì vaäy goïi laø laøm Thuyeàn sö trong bieån caû sinh töû. Thöù hai, thaân moät tröôïng saùu laø noùi veà phaùp thöù töï, cho ñeán Phaùp hoa, cuõng goïi laø phaùp sinh töû. Hieän taïi, noùi Nieát-baøn khoâng ñeán-khoâng ñi-khoâng sinh-khoâng dieät, maø tröôùc vaãn laø giaùo phaùp ñoä thoaùt sinh töû cho neân goïi laø Thuyeàn sö. Ñaàu tieân laø giaûng giaûi veà thaân moät tröôïng saùu cuûa Phaät khoâng sinh töû vaø giaùo laø khoâng sinh dieät. Thöù hai, thaân moät tröôïng saùu cuûa Phaät vaø giaùo cuõng sinh töû, Nieát- baøn khoâng coù sinh dieät. Thöù ba, Ñöùc Phaät ñaõ dieät ñoä roài, ai coù naêng löïc cöùu ñoä sinh töû? Chæ coù Ñaïi Boà-taùt môùi coù theå laøm ñöôïc. Thöù tö, Boà-taùt cuõng khoâng coù naêng löïc cöùu ñoä. Dieäu lyù Ñaïi Nieát- baøn môùi coù theå ñoä thoaùt sinh töû duï cho Thuyeàn sö nôi theá gian kheùo toû veà phöông tieän cho neân bieát roõ gian nan cuûa bieån. Cuõng vaäy, ñoái vôùi bieån caû phieàn naõo trong ba coõi laøm chieác thuyeàn, Nhö Lai laø vò Thuyeàn sö duøng caùc loaïi phöông tieän, thuyeát ra giaùo phaùp ba Thöøa. Thuyeàn sö ôû theá gian laø neâu roõ veà nhaân quaû cuûa chuùng sanh treân thuyeàn. Nhö Lai vôùi phöông tieän thuyeát veà phaùp ba Thöøa, thuyeát veà nhaân qua. Noùi ra khoûi ba coõi vì ba coõi vaãn coøn laø sinh töû, vì vaäy duøng ba coõi sanh töû laøm con thuyeàn. Thöù nhaát laø giaùo hoùa theo thöù töï, bôûi vì sinh töû maø cöùu ñoä chuùng sinh, cho neân goïi laø Thuyeàn sö. Kinh Phaùp Hoa duøng vaïn haïnh laøm Thuyeàn sö. Nay Nieát-baøn laáy khoâng coøn sinh töû laøm thuyeàn. Taïi sao neâu roõ do beänh maø nhieãm oâ? Bôûi vì coøn trong bieån caû sinh töû. Laøm Thuyeàn sö nhö theá naøo? Tröôùc laø xua tan moïi phieàn naõo. Laïi nöõa, laøm Thuyeàn sö trong bieån caû phieàn naõo laø ñöa chuùng sinh ñeán bôø beân kia. Xaû boû sinh töû nhö theá naøo? Nhö raén loät boû da cuõ. Boà-taùt Ca-dieáp hoûi: Nhö Lai xuaát hieän giöõa choán sinh töû, nay noùi nhaäp Nieát-baøn, Ta khoâng coøn sinh töû, nhö raén ñaõ loät boû da cuõ khoâng coøn sinh dieät. Theo thöù töï thì thaân tröôïng saùu ñaõ noùi laø phaùp sinh töû, nay laïi noùi Nieát-baøn khoâng dieät. Neáu ñem giaùo phaùp thöù töï ôû tröôùc so vôùi giaùo phaùp naøy thì khoâng hôïp lyù, nhö raén ñaõ loät boû da cuõ, khoâng ích lôïi khoâng coù coâng ñöùc. Nay Nieát-baøn khoâng sinh khoâng dieät cuõng khoâng phaù boû giaùo phaùp. Thöù hai laø taát caû chuùng sinh, thaäm chí coù lôøi noùi hay khoâng coù lôøi noùi, coù hình theå chuûng loaïi ñeàu coù teân goïi troáng roãng, chæ coù Nieát-baøn môùi laø ñaïo lyù chaân thaät.

Quaùn saùt Tam baûo nhö theá naøo? Cuõng nhö caây Thieân yù, Tam baûo goïi laø pheùp taéc. Ñöùc Nhö Lai xuaát theá thò hieän coù Tam baûo, do coù Tam baûo môùi coù phaùp laõnh thoï ba quy y vaø naêm giôùi, coù ngöôøi ñöôïc ñaïo mau leï, coù ngöôøi tuøy yù tu taäp, tuøy yù ñöôïc chöùng ñaéc. Ñöùc Nhö Lai cuõng goïi laø Nhö yù Tam baûo, cuõng goïi laø Nhö Lai Nhö yù-chuùng sinh Nhö yù. Theá naøo laø chuùng sinh Nhö yù? Chuùng sinh tuøy yù laõnh thoï ba phaùp quy y vaø naêm giôùi, cho ñeán giôùi Boà-taùt ñeàu ñöôïc quaû baùo toát ñeïp, cho neân goïi laø Nhö yù chuùng sinh. Nhö Lai Nhö yù, nghóa laø tuøy thuaän ôû caên cô caûm nhaän cuûa chuùng sinh cho neân goïi laø Nhö yù. Nay noùi Nieát-baøn Nhö yù, vì taát caû söï khoå-vui-laønh-döõ ñeàu laø ñaïo lyù, cho neân goïi laø Nhö yù. Vì vaäy noùi quaùn saùt Tam baûo cuõng nhö caây Thieân yù. Duï cho coõi Tha-hoùa-töï-taïi coù moät loaïi caây luoân luoân thuaän theo yù thích cuûa chö Thieân, goïi laø caây Nhö yù. Vì chö Thieân ñaõ haønh hoùa laâu xa cho neân caûm ñöôïc caây naøy. Tam baûo cuõng nhö vaäy, vì chuùng sinh tu haønh trong thôøi gian laâu daøi, caûm ñöôïc töôùng thaân moät tröôïng saùu cho neân goïi Tam baûo cuõng nhö caây Thieân yù. Neáu ba Thöøa laø voâ taùnh thì laøm sao coù theå giaûng noùi veà ba Thöøa? Khoâng phaûi Ñöùc Nhö Lai chæ thuyeát veà moät phaùp, maø thuyeát veà ba Thöøa laø vì tuøy thuaän caên cô chuùng sinh. Nhö Lai chæ noùi moät loaïi aâm thanh tuøy theo chuûng loaïi maø hieåu. Nhö Lai thuyeát veà phaùp ba Thöøa khoâng goïi laø thuyeát giaûng, maø tuøy theo caên cô cuûa chuùng sinh cho neân coù tieåu, coù ñaïi. Nhö Lai tuy thuyeát veà ba Thöøa, nhöng ñoù khoâng phaûi laø baûn yù cuûa Nhö Lai. Vaäy baûn yù cuûa Nhö Lai laø gì? Ñoù chính laø Nieát-baøn (Giaûi thoaùt). YÙ cuûa Boà-taùt Ca-dieáp muoán hoûi Nhö Lai: Neáu ba Thöøa laø voâ taùnh, thì taïi sao laïi ñöôïc noùi ñeán? Ñöùc Nhö Lai ñaùp: Taát caû chö Phaät ñeàu khoâng noùi phaùp ba Thöøa cho chuùng sinh, vì töôùng chaân thaät cuûa Nieát- baøn naøy thì tieåu khoâng phaûi laø tieåu vaø ñaïi khoâng phaûi laø ñaïi. Phaûi bieát giaùo lyù cuûa ba Thöøa chæ laø moät töôùng, khoâng coù ñaïi-tieåu. Thöù ba laø noùi lyù xöù cuûa Nieát-baøn, khoâng noùi ñaïi, khoâng noùi tieåu, vì trí cuûa chuùng sinh khaùc nhau cho neân giaùo lyù coù khaùc nhau, nhöng chaân lyù thì khoâng coù söï khaùc bieät veà ñaïi-tieåu coù theå noùi laø ñaïi-tieåu. Söï khaùc bieät xöa nay, chính laø khoâng coù gì sai bieät laïi khoâng coù gì khaùc nhau. Gioáng nhö nieàm vui chöa naûy sinh thì sao goïi laø caûm nhaän nieàm vui? Boà-taùt Ca-dieáp hoûi: Vì chuùng sinh khoâng bieát vui laø gì, laøm sao laïi noùi laø caûm nhaän nieàm vui? Phaøm phu chæ coù khoå maø khoâng coù vui, Boà-

taùt chæ coù vui chöù khoâng coù khoå, vì sao coù nieàm vui? Vì Boà-taùt vôùi trí thoâng ñaït ñeán quaû cho neân bieát vui, chuùng sinh khoâng coù trí nhaän bieát cho neân phaûi khoå. Boà-taùt nhaän bieát veà quaû. Noùi Boà-taùt vui khoâng phaûi laø vui, chuùng sinh khoå khoâng phaûi laø khoå, vì ñoù ñeàu laø hö voïng. Nieát-baøn khoâng khoå khoâng vui, goïi laø nieàm an laïc lôùn lao, cho neân nieàm an laïc aáy chöa sinh, laøm sao goïi laø caûm nhaän nieàm vui? Hoûi raèng: Ñöùc Nhö Lai noùi phaùp nôi röøng Sa la, vì sao khoâng thuaàn nhaát? Giöõ giôùi ñöôïc phöôùc, giöõ giôùi khoâng ñöôïc phöôùc, giôùi cuûa ngoaïi ñaïo laø ñuùng, giôùi cuûa Phaät laø sai

chaêng? YÙ cuûa Phaät giaûi ñaùp laø giaùo phaùp xen laãn tröôùc ñaây vaãn laø Nieát-baøn naøy chöù khoâng coù Nieát-baøn cuûa ngoaïi ñaïo. Vì sao caùc Boà-taùt laïi ñöôïc goïi laø chuùng baát hoaïi? 1. Vì Boà-taùt hieåu roõ Thanh vaên-Duyeân giaùc vaø saùu Ba-la-maät cuûa Boà-taùt, cho ñeán ngoaïi ñaïo, coù kia-ñaây, coù chöùng ñaéc, cho neân goïi laø chuùng bò hoaïi. 2. Boà-taùt tu taäp thaâm dieäu theo giaùo lyù saâu xa, nhaän bieát caên taùnh cuûa chuùng sinh, töôùng baát hoaïi cuûa chuùng sinh voán goïi laø hö hoaïi. Boà- taùt voán laø baát hoaïi maø luoân luoân huûy hoaïi, khoâng luoân luoân huûy hoaïi thì khoâng phaûi laø Boà-taùt. Coù naêng löïc thöïc haønh theo phaùp nhö vaäy khoâng traùi vôùi phaùp töôùng, cho neân goïi laø chuùng baát hoaïi. 3. Boà-taùt bieát Nieát-baøn khoâng coù maøu saéc xanh-vaøng-ñoû-traéng, khoâng coù kia-ñaây, cho neân goïi laø chuùng baát hoaïi. 4. Baát hoaïi laø lyù cuûa Nieát-baøn voán khoâng ñaéc-khoâng chöùng-khoâng taïo-khoâng taùc, cho neân ñöôïc goïi laø chuùng baát hoaïi. 5. Chaân lyù khoâng laøm hö hoaïi chuùng sinh, chuùng sinh cuõng khoâng laøm hö hoaïi chaân lyù. Taïi sao nhö vaäy? Vì chuùng sinh laø chaân lyù, ngoaøi chaân lyù laïi khoâng coù chuùng sinh naøo, cho neân goïi laø chuùng baát hoaïi. Theá naøo laø muø baåm sinh maø laøm ñoâi maét daãn ñöôøng? Boà-taùt Ca- dieáp hoûi: Theá naøo laø laøm ñoâi maét daãn ñöôøng? Theo caùch giaûi thích tröôùc veà giaùo phaùp cuûa Thanh vaên-Duyeân giaùc vaø saùu Ba-la-maät, tuøy theo töôùng cuûa giaùo phaùp ñoù maø hieåu, cho neân goïi laø muø baåm sinh. Ñöùc Nhö Lai ñaõ giaûng giaûi thaät roõ veà saùu Ba-la-maät cuûa Thanh vaên, Duyeân giaùc, neáu töøng coù sôû ñaéc thì khoâng theå môû baøy. Phaùp naøy ñaõ töøng coù cho neân môû baøy, ví nhö ngöôøi muø voán khoâng bieát ñöôïc caùc maøu xanh-vaøng-ñoû-traéng, neáu coù ngöôøi baûo haõy thay ñoåi söï meâ muoäi veà saéc xanh-vaøng-ñoû-traéng, hoaëc noùi vôùi ngöôøi muø theo caùch hieåu cuûa hoï laø khoâng coù maøu saéc xanh-vaøng-ñoû-traéng naøo heát, goïi laø neâu ví duï

laøm thoâng suoát. Ñoái vôùi ngöôøi ba Thöøa, laøm saùng toû coù nhaân-coù quaû, khaùc nhau veà coù chöùng ñaéc- khoâng chöùng ñaéc. Nay noùi Nieát-baøn, hoaëc coù ngöôøi noùi chuyeån bieán söï meâ muoäi veà coù daøi-coù ngaén, coù chöùng ngoä-khoâng chöùng ngoä; hoaëc noùi Nieát-baøn khoâng coù caùc maøu xanh-vaøng-ñoû-traéng, vì Nieát-baøn khoâng ñaéc-khoâng chöùng-khoâng daøi-khoâng ngaén, goïi laø môû baøy veà nhaân. Coøn veà thaân Nhö Lai cao moät tröôïng saùu do tu ñaïo-giöõ giôùi-boá thí, khoâng phaûi laø nhaân, bôûi vì Phaät taùnh khoâng chöùng ñaéc-khoâng tu taäp, thì goïi laø nhaân. Taát caû chuùng sinh thaáy ngöôøi ba Thöøa cho laø phaùp. Ngöôøi ba Thöøa aáy goïi laø ngöôøi muø baåm sinh. Khoâng phaûi chæ coù ngöôøi ba Thöøa, maø taát caû chuùng sinh cuõng laø nhöõng ngöôøi muø baåm sinh. Phaùp khoâng phaûi coù theå troâng thaáy hay khoâng theå troâng thaáy, coù theå môû baøy hay khoâng theå môû baøy, coù theå ñaït ñeán hay khoâng theå ñaït ñeán. Vì ñem giaùo lyù ñeå so saùnh maø noùi caùi lyù muø baåm sinh, chöù khoâng noùi coù muø baåm sinh hay khoâng coù muø baåm sinh. Vì vaäy noùi laø muø baåm sinh hay khoâng muø baåm sinh, cuõng khoâng traùi vôùi phaùp töôùng. Neáu coù hai loaïi naøy thì coù theå noùi khoâng heà coù vaø khoâng heà khoâng coù,

taïi sao noùi raèng coù khoâng phaûi laø coù, khoâng coù khoâng khoâng phaûi laø khoâng coù, môû baøy khoâng phaûi laø môû baøy, taát caû khoâng traùi vôùi giaùo lyù cho neân noùi laø môû baøy. Theá naøo laø thò hieän coù nhieàu ñaàu? Ngöôõng mong Ñaïi Tieân noùi! Boà-taùt Ca-dieáp yù hoûi, trong laàn giaùo huaán ñaàu tieân, Nhö Lai noùi ñuû loaïi nhieàu ñaàu, nay vì sao kinh Nieát- baøn naøy chæ noùi coù moät chöù khoâng coù hai? Ñöùc Nhö Lai ñaùp: Khoâng phaûi Ta coù nhieàu ñaàu, maø chuùng sinh töø thuôû xa xöa haønh ñoäng coù nhieàu caên, vì vaäy Ta noùi coù nhieàu ñaàu. Vì vaäy noùi laø thò hieän nhieàu ñaàu. Thöù hai laø nhieàu phaùp. Vì sao goïi laø nhieàu? Phaùp töôùng nhö vaäy cho neân thò hieän coù nhieàu ñaàu. Thöù ba laø coù nhieàu lyù do maø thuyeát. Phaùp naøy neáu coù thì coù theå goïi laø noùi nhieàu, nhöng vì phaùp naøy khoâng heà coù, cho neân khoâng noùi laø nhieàu. Thöù tö laø töôùng cuûa lyù Nieát-baøn nhö theá, khoâng phaûi laø nhieàu hay khoâng nhieàu. Thöù naêm laø chaân lyù, thì nguoàn goác khoâng phaûi laø phaùp coù hay phaùp khoâng coù, vì vaäy noùi hay khoâng noùi cuõng khoâng coù gì trôû ngaïi.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.